

Botkyrka-Salem Hemslöjdsförening

Nr 2

2017

Maj

HEMSLÖJDSBLADET

Slöjdtema

Såptovning

Ätbara blommor

STYRELSEN

Ordförande

Gunilla Salo 08-532 546 24
gunillasalo52@gmail.com

Kassör

Olle Laurell 08-532 552 74
070-772 69 75

Sekreterare

Else Eklöf 08-550 670 28
070-595 12 00

Ledamöter

Bodil Gustafsson 08-711 50 15
070-620 61 50

Ulla Larsson 08-530 351 64
070-918 37 24

Siv Laurell 08-532 552 74
070-766 76 79

Lars Stattin 08-531 785 98
070-736 65 54

Tanja Wahlgren 073-756 76 55

REDAKTIONSGRUPPEN

I redaktionsgruppen sitter frivilliga medlemmar och styrelsemedlemmar. Man är med så länge man tycker det är roligt och givande.

Ansvarig utgivare

Tanja Wahlgren 073-756 76 55

Sven-Bertil Ankarstad 08-531 745 45

Siv Laurell 08-532 552 74

Inger Ryttersten 08-778 18 03

KONTAKT

Postadress

Botkyrka-Salem hemslöjdsförening
c/o G. Salo
Vilhelmsdalsvägen 16
144 61 Rönninge

Hemsida

www.botkyrka-salem-hemslojd.se

Facebook

www.facebook.com/botkyrkasalemhemslojd

Telefon till Torpet

08-530 315 45

Adress till Torpet

Söderby gårdsväg 120

Postgiro

495 18 82 - 2

Årsavgift 125 kronor

STUGVÄRDAR

Bengt Ryttersten 08-778 18 03

Kristina Görander 08-530 358 51

Lars Stattin 08-531 785 98

Nya medlemmar:

Ronnie Salo

Sven Eriksson

Cristina Mardare

Olles sida

TACK för mig!

Ja, ni slipper inte mig helt och hållet för jag kommer att vara kvar i styrelsen. Men nu rollen som kassör. Det betyder att jag kommer att ett finger med i spelet lite här och där även framöver.

När jag kikar tillbaka så ser jag att jag skrev min första ordförandespalt till majnumret 2006. Jag skrev bland annat att det inte skulle bli några 25 år som min företrädare Inger Ryttersten hade. Men 11 år är ju inte fy skam det heller.

Jag slank ju in via hustru Siv som varit med några år med sin slöjd. Jag hakade på med att hjälpa till på städdagarna och så småningom några pass i köket. På ett årsmöte hamnade jag i valberedningen vilket var synnerligen enkelt eftersom alla alltid blev omvalda. Men så plötsligt sade Inger ifrån sig sitt uppdrag och goda råd blev dyra. Och så fick föreningen en ordförande med tummen mitt i handen och noll kunskap om hemslöjd.

Men kunskap om slöjd fanns massor i styrelsen i övrigt så det blev lätt i alla fall. Men när man ser tillbaka på 11 år har det ju hänt en del. Givetvis inte min förtjänst men man har "petat" i en hel del:

- Vi har blivit "godkänd livsmedelslokal" med allt vad det innebär med egenkontrollprogram och registreringar.
- Vi har fått rinnande vatten direkt från huvudvattenledningen mellan Norsborg och Salem.
- Vi har fått en diskmaskin.
- Vi har fått en ny avloppstank.
- Vi ligger numera i ett kulturresevat.
- Parkeringen är utbyggd (även om det finns fler önskemål där).
- Avtalen med Hågelby om julmarknaden är omförhandlade ett antal gånger.
- Vi har ett samarbete med Salems Hembygdsförening.
- Vi kan ta betalt med Swish.
- Husen har målats in och utvändigt.
- Inredningen i köket är moderniserad.
- Informationen med hemslöjdsblad, hemsida, facebook och nya broschyrer är utvecklade.

Och sist men inte minst har vi fått en ökad tillströmning av kunder. Och det har hela tiden varit väldigt roligt att representera föreningen. Vi d.v.s. ni har fått mycket beröm för den höga kvalitén på slöjden och även för det trevliga bemötandet som gästerna får på Torpet. Och slutligen, det har varit minimalt med tjafs och bråk bland medlemmarna.

Så Gunilla: Varsågod att ta över. Och lycka till!

Olle Laurell

Ordföranden har ordet

Den 6 april blev jag vald till ordförande i föreningen och det känns både roligt och ärofullt! Jag ser fram emot att lära känna alla skickliga slöjdare och medlemmar, och att tillsammans med den rutinerade styrelsen utveckla och fördjupa föreningens målsättningar. Styrelsen har under många år gjort ett fantastiskt arbete med att få Torpet till en populär plats för besökare som vill ta en fika eller köpa slöjd, eller båda. Det har blivit en riktig pärla!

Ett sätt att utveckla föreningen är att arbeta vidare med de tankar om arbetsgrupper som Olle skissade på i förra numret. Jag tänker också att vi kan stärka vår lokala profil, vår förankring i Botkyrka och Salem.

Lite kort om mig själv - född i mitten av förra seklet och uppvuxen i Stockholm. Jag blev tidigt intresserad av konsthantverk och slöjd via mina flitiga, slöjdande, jämtländska farföräldrar. Jag gick konstskola 2 år med tanken att bli keramiker, och jag har haft min lilla verkstad igång parallellt med mitt yrkesliv som lärare. Numera finns jag dagligen på Kungsholmen som statlig specialpedagogisk rådgivare.

Yrkesliv och familj har fört mig runt i Sverige och det har blivit långa perioder i Uppsala, Umeå och Mora. Att se olika delar av Sverige ger perspektiv, och när man dessutom är intresserad av folklig konst och kultur så har man aldrig tråkigt någonstans! 2005 bestämde vi oss för att återvända till Stockholmstrakten, och det blev Salem där maken delvis är uppväxt. Vi trivs bra med den lilla kommunens fördelar och samtidigt närheten till huvudstaden.

Jag vill till sist slå ett slag för en inspirationskväll onsdag den 20 september på Torpet. Vi ska titta på byggedräkterna från Salem och Botkyrka, och jag tror att det kan ge många impulser till skapande av olika slag. Hoppas att många vill komma. Och så hoppas jag att vi ses snart!

Gunilla Salo

Kalendarium

Maj	Nedre Söderby öppet alla lördagar och söndagar kl. 11 - 17.
17 maj	Styrelsemöte på Torpet 19.00 Bedömning av slöjd görs på styrelsemötet
Juni	Torpet öppet alla lördagar och söndagar 11 - 17. Midsommarhelgen stängt.
Juli	Torpet öppet varje dag 11 - 17
23 juli	Allsång på Torpet 14 - 15. Inställt vid regn
Augusti	Öppet alla lördagar och söndagar 11 - 17
16 augusti	Styrelsemöte på Torpet 19.00 Bedömning av slöjd görs på styrelsemötet
20 augusti	Allsång på Torpet 14 - 15. Inställt vid regn
September	Öppet alla lördagar och söndagar 11 - 17
3 september	Hantverksdag på Torpet. Våra slöjdare jobbar och svarar på frågor.
6 september	Styrelsemöte på Torpet 19.00 Bedömning av slöjd görs på styrelsemötet
20 september	Slöjdcafé på Torpet 19.00. Bygdedräkter.
30 september	Hämtning av slöjd 17 - 18. Obs! Lördag!
2 oktober	Hämtning av slöjd 18 - 19
8 oktober	Städdag på Torpet 11.00
26 oktober	Utställarmöte inför Hågelby 19.00
25-26 november	Hågelby julmarknad 10 - 16
2-3 december	Hågelby julmarknad 10 - 16
10 december	Adventskaffe på Torpet 11 - 16

Vårstädningen

Vårens städdag gick av stapeln den 23 april. En solig, men blåsig och lite kylig dag. Uppslutningen var mycket god. Vi var ett 20-tal som hjälptes åt. Siv fick åka och köpa mer väffelsmet!

Förutom att ställa iordning Torpet inför sommarsäsongen så gjordes även Drängstugan fin. Tydligare skyltning och utglesning av föremål gjordes.

LIN-HÄCKLOR

Linet kammars genom häcklan efter att ha bråkats (krossa stamdelarna) och skäktats (separera stamdelarna från skärven, det som ska spinnas).

SÄ-SKÄPPA

Skäppa är ett spännmåls-mått, känt sedan 1200-talet. Det var inte standardiserat utan varierade mellan olika landskap. Denna användes för sädd.

Anslagstavlan

Årets tävlingstema för Hågelby julmarknad är

Finns i Trädgården

Vill du jobba på Torpet i sommar? Hör av dig till Ulla Larsson, telefon 08-530 351 64 eller på mail ulla.0853035164@telia.com

Alla slöjdare!

Lämnar ni in slöjd till Torpet under sommaren så ring Siv Laurell och tala om att den finns där för uppställning.

Allsång på Torpet

23 juli och 20 augusti 14-15

(Inställt vid regn)

Hantverksdag på Torpet 3 september.

Vår hantverksdag är mycket uppskattad bland våra besökare! Det brukar finnas stort intresse att se på när vi arbetar.

Vi skulle vilja utöka antalet slöjdare i år. Du som slöjdar är välkommen att ta med några alster och material för att visa för våra gäster. Kanske finns det någon speciell teknik du skulle vilja demonstrera?

Ingen föransökan krävs, men kontakta gärna någon i styrelsen att du kommer eller om du har frågor.

Slöjdtema - Såptovning

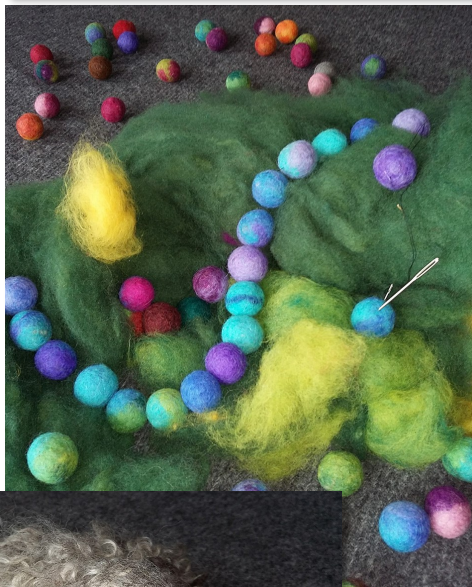
Text: Lena Wallénus

Bild: Tanja Wahlgren

Tovning är en 8000 år gammal teknik som utvecklats i Asien. Gamla fynd av mattor och kläder men även sköldar och hjälmar har hittats i Turkiet. De äldsta fynden i Norden är från 400 e.Kr. Tovning användes i Sverige fram till 1950-talet då tekniken höll på att dö ut men räddades genom insatser av några entusiaster.

Tekniken bygger på att ull har förmågan att filta sig i närvaro av fukt, värme och friktion. Fukten får ullfibern att svälla och de små fjällen som sitter ytligt reser sig och hakar i varandra. Den luftiga ullen blir då istället tjock, mer slitstark och extra varm. Ett pH kring 10-11 underlättar filtningen och man brukar därför tova med såpa (2 tsk/liter) i varmt vatten (40-45 grader). Har man känslig hud bör plasthandskar användas om man tovar mycket.

De flesta typer av ull kan användas men ju finare fibrer desto bättre filter ullen. Även andra fibrer som t ex katthår och hundhår kan tovas. Ullen krymper 25-40 %.

Torr ull läggs i lager på lager vinkelrätt mot varandra och sedan stänks såpan på. Man börjar med att klappa och massera lätt i små cirklar och när ytan filtat sig kan man gnugga hårdare. Plötsligt krymper ullen i den riktning man gnuggar. Man kan då fortsätta filta ullen på en tvättbräda, bambumatta eller bubbelplast. Ullen kan sedan formas noggrannare på hattstock, på fri hand eller något annat material – använd fantasin.

När man är nöjd med formen ska såpan sköljas ur noga annars kan ullen bli mindre hållbar och missfärgad. Tvätta med schampo/milt diskmedel och tillsätt någon matsked ättika i sista sköljvattnet- det håller malen borta. Krama ur ullen och låt torka. Formen kan vid behov finjusteras med ett ångstrykjärn efteråt.

Lämpliga projekt att börja med kan vara en sittdyna, bollar/påskägg, en liten blomma, mus, orm eller annan leksak.

När vårsolen börjar lysa får man lust att gå ut och tova. Det kan nämligen bli ganska kladdigt och halt – halt som såpa!

Ätbara blommor

Torpets smörgåsar är kända för sina ätbara blommor. Nu när sommaren kommer finns det många sorters ätbara blommor. Här kommer några förslag på användningsområden.

Söta milda

Blåkllocka: dekoration, efterrätter, samt i sallad-

Blåklint: smakar inte mycket men är dekorativ.

Kamomill: te, smaksättare i sallad, ljust kött och fågel.

Pensé och viol: dekoration, efterrätter, kanderade samt i sallad.

Solros: unga blomknoppar ångas som kronärtskocka.

Rödklöver: te, sallad, dekorera mat o efterrätter.

Tulpan: kronbladen smakar som grönsallad.

Gräslöksblomma: smakar som söt lök, dekoration.

Gurkört: dekoration, sallad, smakar som gurka.

Krasse: dekoration, både blomma o blad.

Bittra

Solros: milt bitter, blomblad i sallad samt toppa rätter.

Ringblomma: milt bitter, te, sallader samt färga ris.

Prästkrage: blombladen, toppa salladen, omeletter. Blomknoppar som kapris.

Blommiga

Daglilja: mild, som dekoration, friterad.

Lavendel: i och på bakverk, till vilt och lammarinad.

Ros: ju mer doft mer smak, kronbladen sorbet, gele, saft, kanderad och till dekoration.

Peppriga

Tagetes: sallad, vinägerkrydda och vinägrett.

Raps: som smaksättare i sallad och omelett samt i paj.

Sista sidan

Om någon annan medlem har traditionella eller lokala recept som ni vill dela med er av, tveka inte att kontakta redaktionen.

KIRSKÅLSPAJ

2 l kirskaålsblad
3 ägg
3 dl crème fraiche
salt, parmesanost
100 gr keso
100 gr margarin
3 dl vetemjöl

Börja med att göra pajbotten av keso, margarin och vetemjöl.

Platta ut i en pajform.

Skölj och ta bort stjälkarna på kirskaålen, endast bladen används.

Lägg bladen på pajbotten och vispa ihop ägg, crème fraiche och salt till en smet som hälls över bladen.

Hvyla lite parmesanost över och grädda den i 180 grader i c:a 40 minuter eller tills den har stannat och botten känns färdig.

Fördel är om man förgräddar pajbotten 8 minuter först.

Det här receptet har vi fått från en medlem hos oss som var duktig och lagade ofta mat på det som vi andra skulle kalla ogräs. Låt er väl smaka!!

Kirskål (*Aegopodium podagraria*)
Kers o skvallerkål är namn som ofta används på kirskål, ett av våra vanligaste trädgårdsogräs.
Växten har en kryddig doft och smak.
Protein- och C-vitaminnehåll är jämförelsevis höga.

BOTKYRKA-SALEM
HEMSLÖJDSFÖRENING
c/o G. Salo
Vilhelmsdalsvägen 16
144 61 Rönninge

Besök oss på Torpet i Nedre Söderby

Adress: Söderby gårdsväg 120

Buss 708 från Tumba-Hallunda-Rönninge

Hållplats Söderby gårdsväg

Hemsida

www.botkyrka-salem-hemslojd.se

Facebook

facebook.com/botkyrkasalemhemslojd